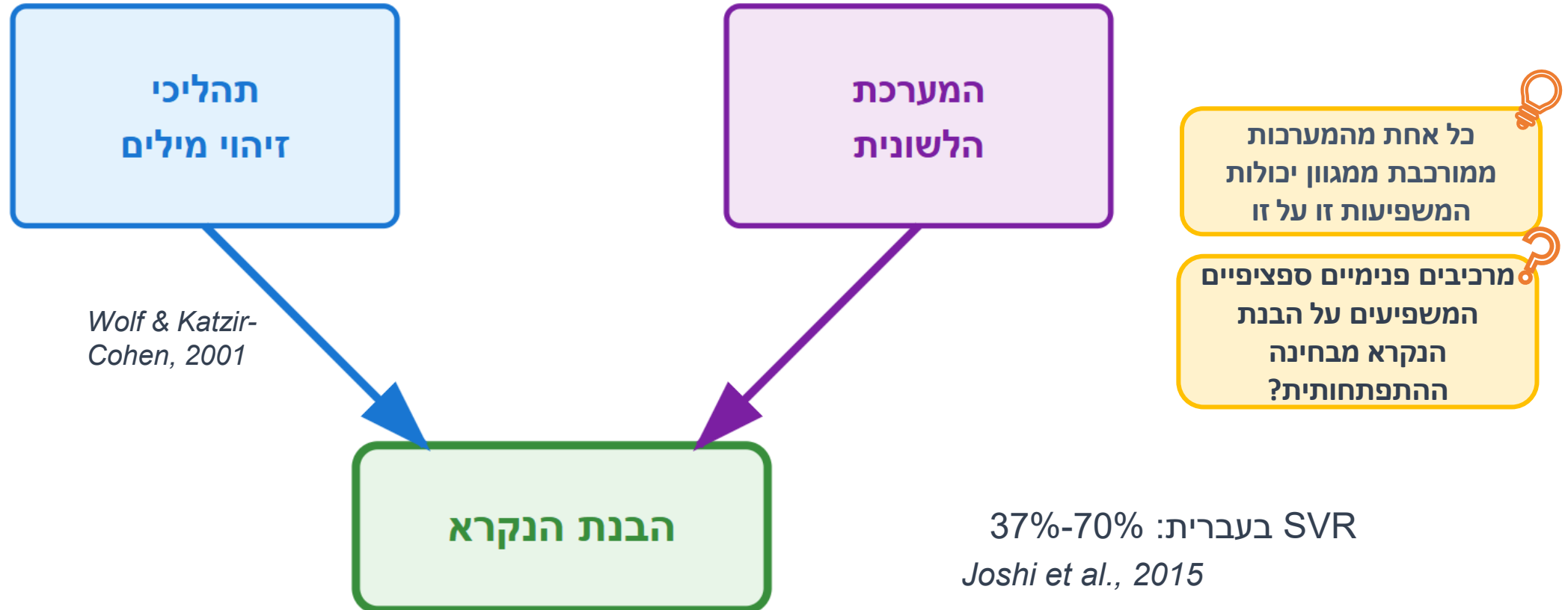

מודל ניבוי התפתחותי של הבנת נקרא בעברית מכיתה 'א' לכיתה ד'

לירון חזן כהן, תמי קציר, שחר דותן, רותם ינון

פרופ' תמי קציר

המודל הפשוט לקריאה

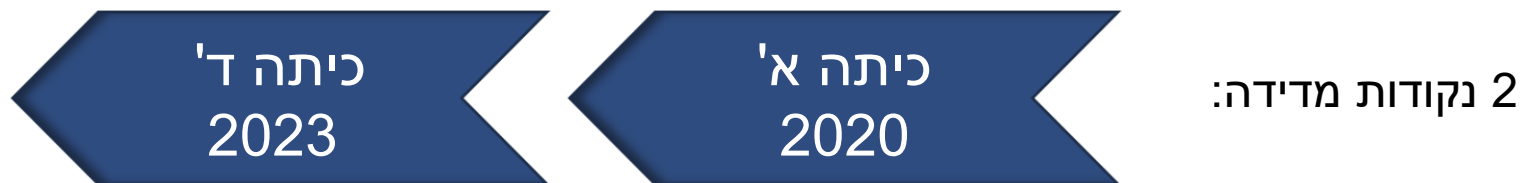
The Simple View Of Reading (SVR) (Gough & Tunmer, 1986)

שאלת המחקר

מהם המסלולים ההתפתחותיים הישירים והעקיפים הספציפיים שבאמצעותם מיומנויות יסוד מוקדמות (כיתה א') מנבאות הבנת נקרא מאוחרת יותר (כיתה ד'), כאשר שטף קריאת טקסט ואוצר מילים בכיתה ד' משמשים כמשתנים מתווכים?

שיטה – עיצוב המחקר

מחקר אורך 4 שנים; הערכה רב-רכיבית; 540 ילדים דוברי עברית (52.3% בנות);

מספר כלים	מה נמדד?	גיל ממוצע	נקודת מדידה
5	מודעות פונולוגית (PA) – יחידות הצליל במילה הדבורה שיום מהיר (RAN) – מהירות שיום אותיות מודעות מורפולוגית (MA) – יחידות המשמעות במילה הדבורה ידע אורתוגרפי (OK) – איות מלים כתובות אוצר מילים שטף קריאת מילים מנוקדות (TOWRE)	6.8	כיתה א'
3	שטף קריאת טקסט לא מנוקד אוצר מילים הבנת נקרא	9.7	כיתה ד'

מדדי כיתה א'

שיום מהיר ואוטומטי של אותיות (RAN) מבחן "א-ת" (Shany et al., 2006)

א	ד	ל	ג	ס	ל	ג	ד	א	ס
ל	א	ד	ג	ס	ד	א	ס	ג	ל
ג	ד	ס	ל	א	ד	ל	ג	א	ס
ג	א	ד	ל	ס	א	ג	ד	ס	ל
ס	א	ד	ג	ל	ס	ד	ל	ג	א

מס' פריט	מילה	צליל המטרה
1	מיץ	/m/
2	שם	/sh/
3	בת	/b/
4	חום	/x/
5	גוף	/g/
6	תיק	/t/
7	רק	/r/
8	דג	/d/
9	שים	/s/
10	פיל	/p/

מודעות פונולוגית מבחן בידוד פונמה ראשונה Nevet-Reznik et al., 2021

- $\alpha = .86$
- 10 פריטים
- פריט לדוגמה: תגיד את המילה 'נשיר' [הילד חוזר על המילה]. בתחילת המילה 'נשיר' שומעים....?

מדדי כיתה א'

ידע אורתוגרפי

מבחן "א-ת" (Shany et al., 2006)

- $\alpha = .83$
- 20 פריטים
- הצבעה על המילה המוקראת הכתובה נכון
- פריטים לדוגמה:

בַּיֵּת - בַּיֵּט
אָחַל - אָכַל
עֲחָבַר - עֲכָבַר

מודעות מורפולוגית

גזירת פועל משם עצם

Cohen-Mimran, 2018

- $\alpha = .83$
- 10 פריטים
- פריט לדוגמה:
מה עושים עם הדבק?
עם הדבק _____

מדדי כיתה ד'

הבנת הנקרא

מבחן תמר, Sabag-Shushan et al., 2021

• $\alpha = .84$ (לכיתה ד')

• קריאת שני טקסטים קצרים (מידעי ועיוני) ומענה על חמש שאלות רב-ברירה, בתוך 10 דקות

משלחת סיוע

לפני כשנתיים הייתה רעידת אדמה חזקה בְּנֶפֶאָל, השוכנת בין סין לְהוֹדוּ. מרבית המבנים בְּנֶפֶאָל עשויים אדמה ולבְּנִים, ללא בטון וברזל, ועל כן הנוק הפך לגדול יותר. מדינת ישראל שלחה משלחת לסיוע ולהצלה של בני אדם שמתגוררים באזור ושל מטיילים ששהו במקום. ברגע שהמטוס שלהם נחת בעיר הבירה של נְפֶאָל, הקימו חברי המשלחת הישראלית בית חולים שְׂדָה מאוהלים בשטח הפתוח. בית החולים הישראלי שהוקם היה בית החולים הראשון שנפרס בשטח, וכן היה הגדול והמשוכלל ביותר מכל בתי החולים שנפרסו באזור. המשלחת הישראלית דאגה לחלץ אזרחים רבים שהתגוררו בְּנֶפֶאָל וגם את כל המטיילים מישראל ששהו בְּנֶפֶאָל באותו זמן. אולם מרבית המטיילים מישראל סירבו לעזוב את נְפֶאָל ובחרו להישאר לסייע למשלחת בבית החולים וביחידות החילוץ. כמו ישראל, גם מדינות רבות אחרות שלחו סיוע של כוחות חילוץ והעבירו ציוד חיוני, כגון מזון, תרופות, שמיכות ועוד.

קראו את השאלות שלפניכם והקיפו את התשובה הנכונה.

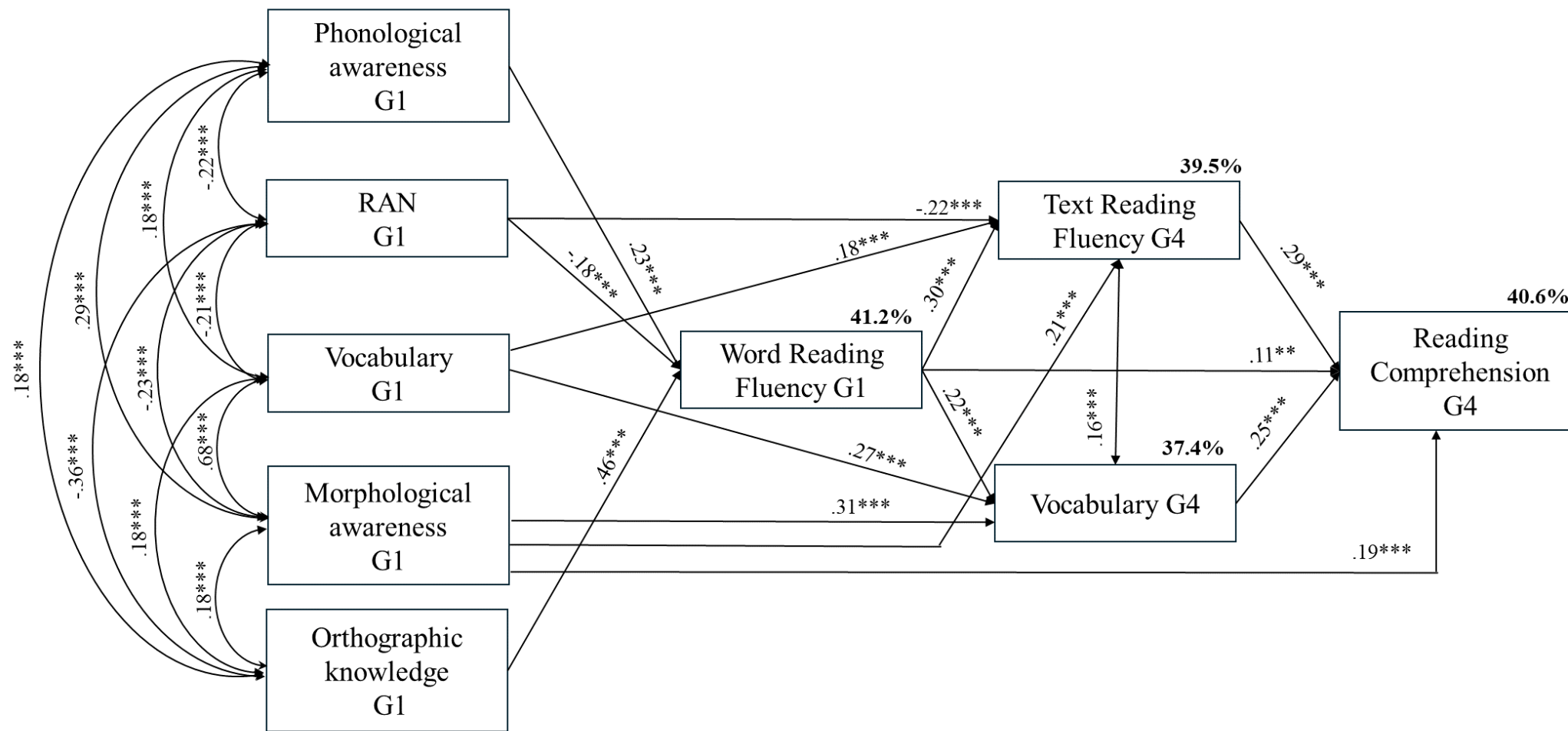
היכן התרחשה רעידת האדמה?

- א- בְּהוֹדוּ.
- ב- בְּנֶפֶאָל.
- ג- בְּסִין.
- ד- בְּיֶפֶאָל.

2. מדוע לדעתך המשלחת הישראלית הקימה בית חולים שְׂדָה?

- א- כי התושבים חששו שתתרחש רעידת אדמה נוספת.
- ב- כי המטיילים הישראלים בחרו להישאר ולסייע בשטח הפתוח.
- ג- כדי לאתר את המטיילים הישראלים בשטח הפתוח.
- ד- כדי לטפל במהירות המרבית בפצועים.

מודל ניבוי התפתחותי רב-רכיבי של שטף קריאה והבנת הנקרא בעברית מכיתה א' עד ד'

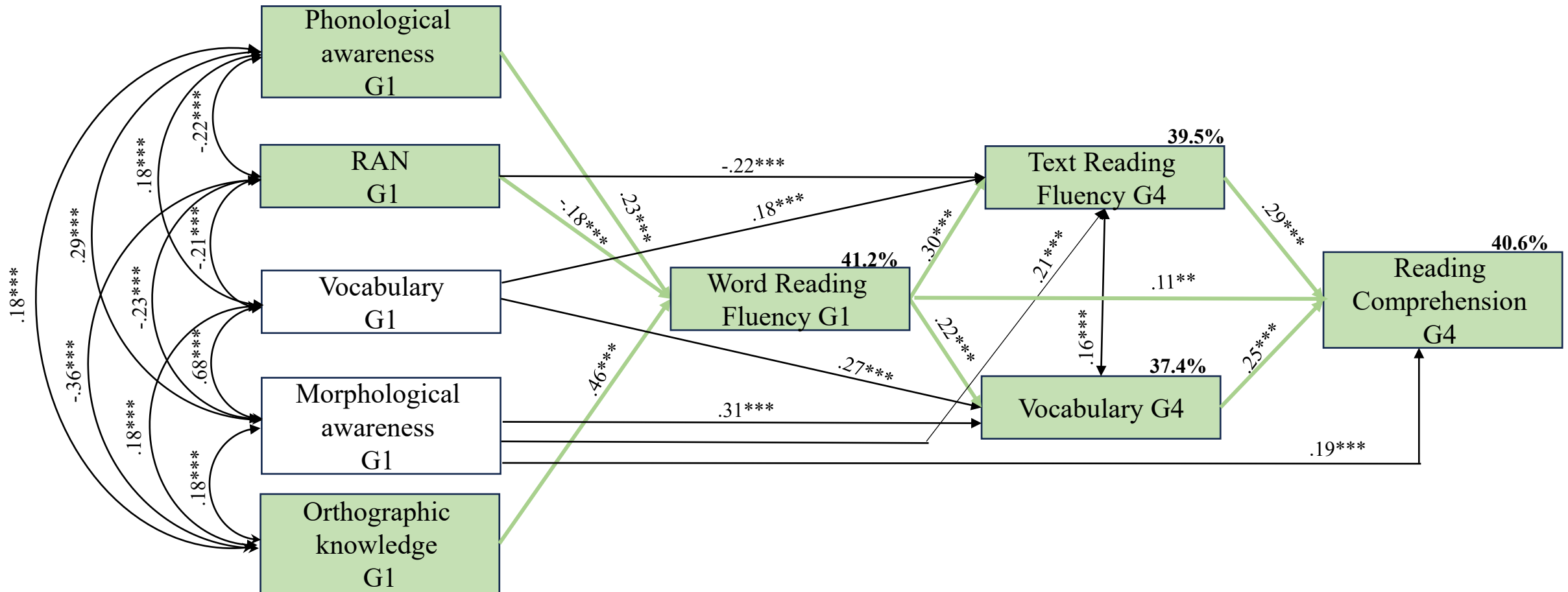
N=540

Liron Hazan Cohen, Tami Katzir, Shahar Dotan, Rotem Yinon

שטף קריאת מילים בכיתה א' ← הבנת נקרא בכיתה ד'

תרומה ייחודית ישירה מעבר למנבאים בכיתה ד' ולמדדים בסיסיים בכיתה א'

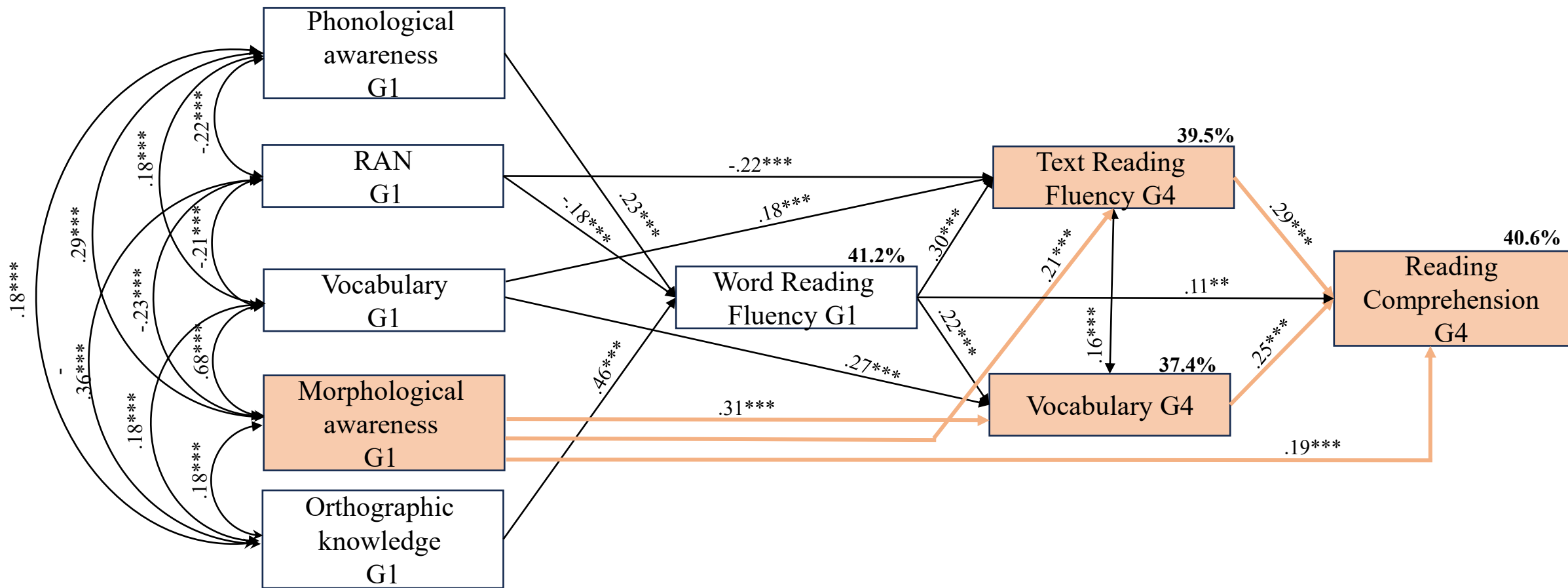
תרומה עקיפה דרך שטף קריאת טקסט ואוצר מילים כיתה ד'

מודעות מורפולוגית בכיתה א' ← הבנת נקרא בכיתה ד'

תרומה ייחודית ישירה מעבר למנבאים בכיתה ד'

תרומה עקיפה דרך שטף קריאת טקסט ואוצר מילים כיתה ד'

דיון

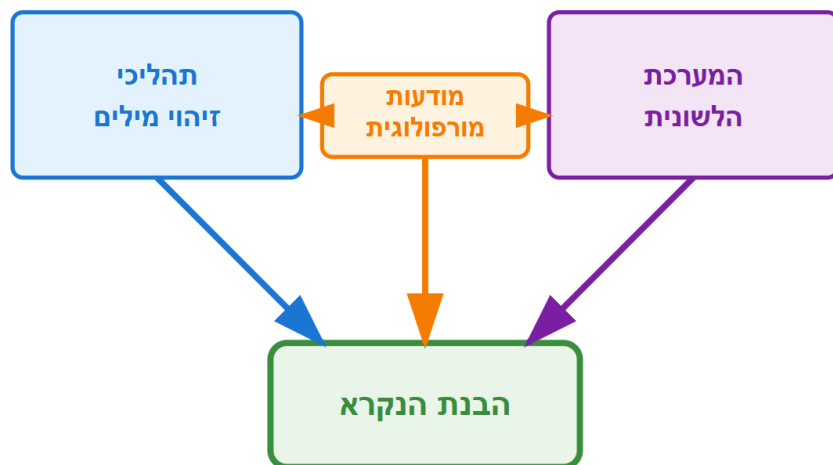
- אישוש האופי הרב-רכיבי של שטף קריאת מילים בעברית בכיתה א'

(Wolf & Katzir-Cohen, 2001; Shechter et al., 2018)

- מוצג מודל התפתחותי רב רכיבי של הבנת הנקרא בעברית מכיתה א' לכיתה ד'

- כוח ניבוי ארוך טווח של שטף קריאת מילים בכיתה א' להבנת הנקרא בכיתה ד' - הן במסלול ישיר והן במסלולים עקיפים דרך שטף קריאת טקסט ואוצר מילים בכיתה ד'

- תפקיד התפתחותי ייחודי של מודעות מורפולוגית התומכת בהבנת הנקרא בכיתה ד' - הן במסלול ישיר והן במסלולים עקיפים דרך שטף קריאת טקסט ואוצר מילים בכיתה ד'

השלכות

צורך באימוץ גישה משולבת המבוססת על הערכה רב-תחומית:

מודעות פונולוגית, ידע אורתוגרפי, מודעות מורפולוגית, שטף קריאה ואוצר מילים

שטף קריאת מילים - מנבא אמין ארוך-טווח של הבנת נקרא בעברית

- הערכה מוקדמת החל מכיתה א' ומעקב מתמשך לאורך שנות הלימוד
- זיהוי מוקדם של תלמידים בסיכון וניטור התקדמותם

מודעות מורפולוגית – השפעה מאוחרת יותר אך משמעותית

- כיתה א': השפעה מינימלית על פענוח בסיסי
- כיתות גבוהות: הופכת קריטית לשטף קריאה, פיתוח אוצר מילים והבנת נקרא